

után is. Csak kívánni lehet, hogy valaki, talán éppen Egri Péter, ugyanezzel a gondos filológiai munkával derítse fel egyszer a Thomas Mann-hatások természetét és sorsát is Déry műveiben.

Pomogáts Béla

Garai Gábor: Elférünk a földön. Bp. 1973. Szépirodalmi K. 288 l.

A kötet Garai Gábor újságcikkeinek, portrévázlatainak, lírai hangvételi könyvkritikáinak és jegyzeteinek újabb gyűjteménye. Föltétlenül jó és hasznos dolog, hogy a kiadó időről időre közreadja a költő publicisztikus írásait, hiszen ezek is szerves részét képezik munkásságának. Nem hallgathatjuk el azonban, hogy a kötet túlméretezett: mintegy harmadrésze nem állja a másodszeri olvasás próbáját. Már a korábbi prózai gyűjtemények is jelezték: szigorúbb rostálás szükséges, Garainak le kellene mondania az egyszerű fogyasztásra szánt — és valóban csak egyszer fogyasztható — cikkekről. A válogatás így az olvasóra marad; ha bátran szelektál, s figyelmét csak a lényeges, központi írásokra fordítja, akkor értékes, megszívlelendő gondolatokkal gazdagodik.

A *Jegyzőfüzet* című első ciklusban munkájának és mindennapjainak kisebb-nagyobb eseményeiről számol be — olykor rezignáltan, gunyorosan, máskor meg bosszúsan, indulatosan a költő; a harmadik ciklusban a politikai írások kaptak helyet, a mindig jobbító szándékú közéleti ember hallatja szavát. Ezek a cikkek elsősorban a *kritikusnak*, a Garai-életmű kutatójának adnak segítséget. Elég csupán a *Hogyan születik?* című valómásra utalni, amelyben Garai több jelentős költeményének keletkezéstörténete tárul föl. Fontos dokumentum az *Alkotás és elkötele-*

zettség vagy *A forradalom felelőssége*: a kommunista költő világos és egyértelmű állásfoglalása. Nyílt szó, az új iránti fogékonyság és mély humanizmus jellemzi ezeket az írásokat.

A könyv gerincét Garai Gábor rövid kritikái, pályakezdőket útjukra bocsátó előszavai, szomorú alkalmakra írott nekrológjai képezik. Szinte valamennyi túlnő vállalt feladatán, s egy-egy alkotó egész pályaképét, egyéni rajzú portréját villantja föl.

Mit nyerhet mindebből az *irodalomtörténész*? Nem szigorúan tudományos megállapításokat természetesen, nem tárgyilagos mondatokba regulázott gondolatokat — de inspirációt, indíttatást. Garainak ezekben az alkalom szülte írásaiban is van sajátos érdekességű mondanója irodalmunk klaszszikus és jelenkori alkotóiról. Különösen szép és tanulságos a kettős Fodor József- és Vas István-arckép, találó és meggondolkodtató *Az olvasó író*: Illés Endre bemutatása. Ma sem lehet megrendülés nélkül olvasni a költőtárs és jóbarát, Váci Mihály halálára írt sorokat — de túl a gyász keservén, Garai talán elsőként már az életműről is fontosat mond. Példaszerűen jó *Egy hivatásos kritikus*: Faragó Vilmos bemutatása. Az említett portrék méltán sorolhatók Garai két korábbi tanulmánykötetének legjobb darabjai mellé.

A világirodalom Ivan Goran Kovačić, Peter Weiss, Andrej Voznyeszenszkij és Jevgenyij Jevtusenko révén van jelen a gyűjteményben. Garaiból minduntalan kibukik a szenvedélyes *műfordító* is: szívesen elidőz egy-egy technikai megoldásnál, szívesen boncolgat idegen kifejezéseket. Értékes részletek, villanások ezek — aminthogy értékes villanásokat, ötleteket, továbbgondolható tanulságokat adnak a könyv java írásai is.

Tarján Tamás